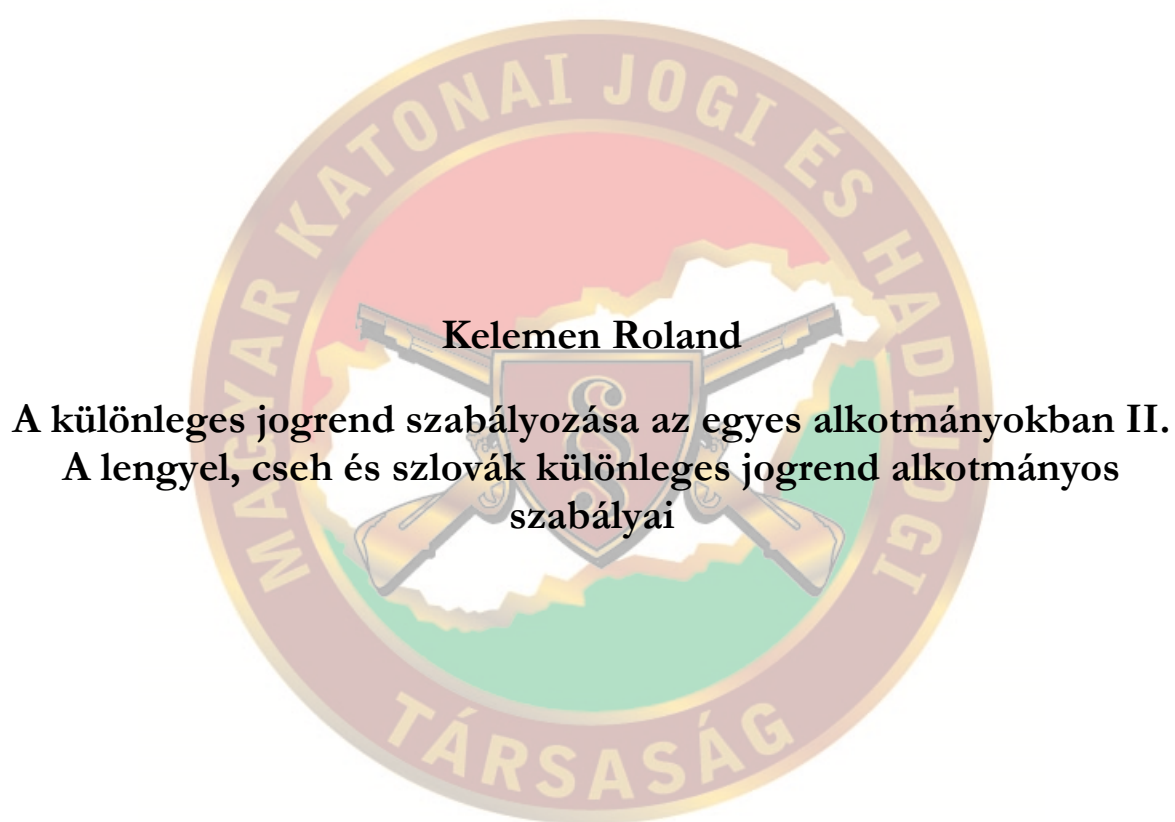

MKJHT
VÉLEMÉNYEK A KATONAI JOG VILÁGÁBÓL
2019/2.

Budapest
2019
Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság
ISSN 2416-1365

Különleges jogrend az egyes alkotmányokban címmel indított sorozat második tanulmányát tartja kezében a Tisztelt Olvasó, amely egy 2017 ősze óta folyó, a védelmi alkotmány megújításának lehetséges irányait, részterületeit vizsgáló csoportos kutatás¹ egy újabb állomása. A jelen tanulmánysorozat célja, hogy a korábbi megállapításokat, valamint az első alapfogalmi fejtegetések és általános áttekintést nyújtó elemzést követően főként az Európai Unió tagállamainak – ahol ilyennel találkozhatunk – különleges jogrendi szabályanyagát áttekintse és ezzel egyidejűleg egy újszerű magyar szabályozás tudományos megalapozottságú megfogalmazását nemzetközi kitekintéssel is támogassa.

A vizsgálódás fő pontjai, hogy legalább alkotmányos alapvetések szintjén bemutassa, hogy az egyes államok alkotmányai miként szabályozzák a különleges jogrendet, milyen különleges jogrendi tényállásokat határoznak meg, milyen az elrendelés mechanizmusa, ki vagy mely intézmény a feljogosított a különleges jogrend gyakorlására, illetve hogy milyen fékeket építenek az egyes államok a különleges jogrendi rendszereikbe.

Az első ilyen elemző tanulmány a visegrádi államok alkotmányait veszi górcső alá, így a lengyel, a cseh és szlovák alkotmányokat, méghozzá az első tanulmány alapvetése szerint, így külön vizsgálva azt milyen tényállás típusokat szabályoznak, hogyan lehet azokat elrendelni, ki a feljogosított és milyen egyéb, speciális fékeket tartalmaz a rendszer. A Cseh Köztársaság esetében már most meg kell jegyezni, hogy nem rendelkezik egységes alkotmánylevéllel, hanem folyamatos kiegészítések révén vált, válik teljessé a cseh alkotmányos struktúra. Az eredeti alkotmányuk nem tartalmazott különleges jogrendi szabályokat, azt 1998-ban a cseh állam védelméről szóló alkotmánytörvény pótolta. Tanulmányomban ezt az

¹ A kutatás eredményeiről eddig a következő publikációk adtak számot: Kelemen Roland: Az alaptörvény különleges jogrendi rendszerének egyes dogmatikai problémái – kitekintéssel a visegrádi államok alkotmányának kivételes hatalmi szabályaira. In. *Katonai Jogi és Hadijogi Szemle* 2017/1-2. szám 37-68. o., Kelemen Roland: A Honvédelmi Tanács. Szerves fejlődés vagy elnevezésbeli hasonlóságok a magyar jogtörténetben? (Honvédelmi Bizottmány – Legfelső Honvédelmi Tanács – Honvédelmi Tanács szabályozása, jellege.) In. *Katonai Jogi és Hadijogi Szemle* 2018/1. szám 63-94. o., Kelemen Roland: A derogáció értelmezése a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezményének tükrében. In. *Közjogi Szemle*, 2018/4. szám, 52-57. o.; Kelemen Roland: Az Alaptörvény szükségállapot szabályozásának kritikai áttekintése az egyes európai uniós tagállamok alkotmányainak figyelembevételével – Különös tekintettel a visegrádi államok alkotmányaira. In. Bartkó Róbert (szerk.): *A terrorizmus elleni küzdelem aktuális kérdései a XXI. században*, Győr, Gondolat Kiadó, 2019, 9-34. o.; Farkas Ádám: A jogállamon túl, a jogállam megmentéséért: Gondolatok a különleges jogrend természetéről, jelentőségéről és helyéről a modern jogállamban. In. *Iustum Aequum Salutare* 2017/4. szám 17-29. o., Farkas Ádám: Egy lehetséges séma Magyarország védelem-szabályozási és védelmi alkotmányos szemléletének megújításához. In. *Vélemények a katonai jog világából* 2018/3. szám 1-15. o., Farkas Ádám (szerk.): *Védelmi alkotmányosság az új típusú biztonsági kihívások erőterében*. Budapest, Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság, 2018.

A kutatás irányaihoz és törekvéseihez kapcsolódik még: Farkas Ádám: Gondolatok az állam fegyveres védelmének lehetséges intézmény-fejlesztési irányairól. In. *Katonai Jogi és Hadijogi Szemle* 2017/1-2. szám 103-124. o., Farkas Ádám: Gondolatok az állam fegyveres védelmének lehetséges szabályozásfejlesztési irányairól. In. *Honvédségi Szemle* 2018/3. szám 20-32. o., Farkas Ádám (szerk.): *A honvédelem jogának elméleti, történeti és kortárs kérdései*. Budapest, Dialóg Campus, 2018.

alkotmánytörvényt a cseh alkotmánybíróság álláspontjának megfelelően az alkotmány összetevőjének tekintem.²

1. SZABÁLYOZOTT KÜLÖNLEGES JOGRENDI TÉNYÁLLÁSOK

1.1. *Rendkívüli állapot megjelenése és szabályozása*

Fogalmi meghatározás tekintetében a *szlovák alkotmány kivételével mindegyik alkotmányban megjelenik a rendkívüli állapot különleges jogrendi tényállásának definíciója.*

A *szlovák alkotmány* csak a felhatalmazást tartalmazza az alkotmányos törvény megalkotására a rendkívüli állapot és szükségállapot tekintetében.³ Arról viszont érdemes röviden megemlékezni, hogy a szlovák törvényhozás dönt a hadüzenet kérdéséről, a fegyveres erőknek a szlovák állam területén kívül való alkalmazásáról, valamint idegen haderőnek az állam területén történő tartózkodásáról.⁴ 60 napot meg nem haladó időtartamban utóbbiakról a kormány is rendelkezhet.⁵ A köztársasági elnök a kormány kezdeményezésére – a kezdeményezésről testületileg döntenek⁶ – elrendelheti a fegyveres erők mozgósítását, dönt hadiállapotról, rendkívüli állapotról és szükségállapotról. Emellett ő a fegyveres erők főparancsnoka.⁷ Fontos kitétel, hogy amennyiben a szlovák köztársaság elnökének pozíciója betöltetlen, akkor a fenti jogköröket a szlovák törvényhozás gyakorolja, kivétel a főparancsnoki pozíció, amely a kormányfőre száll.⁸

A *cseh alkotmánytörvény* rendkívüli állapot fogalmi rendszere tiszta képet mutat. E különleges jogrendi tényállás akkor hirdethető ki, ha külső hatalom „az állam szuverenitását, területi egységét vagy demokratikus alapjait közvetlenül fenyegeti.”⁹ A rendkívüli állapotot a kormány indítványára kizárólag a két kamarás törvényhozás abszolút többségének támogatása mellett lehet elrendelni.¹⁰ A fenti megkötés nyilván levezethető abból, hogy a cseh törvényhozás joga dönteni hadiállapot kérdéséről, valamint más államok fegyveres erőinek Csehország területén történő állomásoztatásáról. A kérdésben jól láthatóan domináns szerepet tölt be a törvényhozás, amely alól szűk kivételként állapítja meg az alkotmány, hogy ha a fenti

² Lásd Cseh Köztársaság alkotmánybíróságának honlapjának jogi adatbázisát: <http://www.usoud.cz/en/legal-basis/>

³ Tt. 460/1992. A Szlovák Köztársaság Alkotmánya (Kelt: 1992. szeptember 1.), [a hivatalos magyar nyelvű fordítás: <http://torvenytar.sk/zakon-31>, hatályos: 2019.02.10.], 102. cikkely (3) bekezdés.

⁴ Szlovák Köztársaság Alkotmánya 86. cikk k-m) pont.

⁵ Szlovák Köztársaság Alkotmánya 119. cikk.

⁶ Szlovák Köztársaság Alkotmánya 119. cikk.

⁷ Szlovák Köztársaság Alkotmánya 102. cikk.

⁸ Szlovák Köztársaság Alkotmánya 105. cikk.

⁹ 110/1998 Sb. Constitutional Act of 22 April 1998 on the Security of the Czech Republic [a hivatalos angol nyelvű fordítás: http://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/ustavni_soud_www/Pravni_uprava/AJ/Zakon_o_bezpecnosti_English_version_110_1998.pdf, hatályos: 2019.02.10.] 7. cikk (1) bekezdés.

¹⁰ 110/1998 Sb. Constitutional Act of 22 April 1998 on the Security of the Czech Republic, 7. cikk.

esetek 60 napot nem haladják meg és kollektív védelmi kötelezettségek teljesítéséhez feltétlen szükséges, valamint a békefenntartó műveletek egyes esetköreiben, továbbá természeti, ipari katasztrófa esetében a mentőakciókban, elhárításban való részvétel okán a kormány döntési jogkört szerez.¹¹ A köztársasági elnök neutrális szerepköre figyelhető meg, hiszen a haderővel és különleges jogrenddel kapcsolatos hatásköre – a gyengébb kinevezési jogkörön túl – hogy viseli a fegyveres erők főparancsnoka titulását, azonban ellenjegyzés nélküli döntést nem hozhat.¹²

A *lengyel szabályozás* szintén ismeri a rendkívüli állapotot,¹³ amelynek elrendelését akkor teszi lehetővé, ha a lengyel államot külső támadás veszélye fenyegeti vagy külső fegyveres támadás érte területét, továbbá kollektív védelemből eredő nemzetközi kötelezettségének teljesítésének érdekében.¹⁴ A lengyel haderő alaprendeltetését is ebben határozza meg az alkotmány 26. cikke, akként, hogy „védelmezi az állam függetlenségét és területi integritását, és biztosítja a határok védelmét és sérthetetlenségét”, emellett pedig kiemeli annak politikai semlegességét és felette fennálló civil kontrollt.¹⁵ Azonban felhatalmazást ad arra, hogy törvényben meghatározott esetekben a Lengyelország határain belül is alkalmazható legyen a haderő.¹⁶ Érdemes megjegyezni azt is, hogy alapvetően a Képviselőház primátusa dönteni hadiállapot kérdésében, azonban akadályoztatása esetén eme jogkör is átszáll a köztársasági elnökre.¹⁷ A lengyel alkotmányozó az operativitást szem előtt tartva a köztársasági elnök jogává tette a rendkívüli állapot elrendelését, a minisztertanács kezdeményezésére.¹⁸ Igaz a köztársasági elnöknek 48 órán belül kezdeményeznie kell a Képviselőház döntését az elrendelésről, amely haladéktalanul tárgyalja a kérdést és abszolút többséggel vetheti csak el a köztársasági elnök döntését.¹⁹ A lengyel rendszer kapcsán fontosnak tartom felvázolni a köztársasági elnök olyan hatásköreit, amelyek esetileg kapcsolódhatnak a különleges jogrendhez, azon belül is a rendkívüli állapothoz, hiszen elrendelőként fontos mechanizmusokat indíthat be. Kiemelendő hatásköre, hogy ő a fegyveres erők főparancsnoka, békeidőben ezt a hatáskörét a honvédelmi miniszteren keresztül gyakorolja, ő az, aki kinevezi a vezérkar főnökét és az egyes fegyveres erők ágainak parancsnokait. Hadiállapot idején a

¹¹ Constitution of the Czech Republic of 16 December 1992 No. 1/1993 Sb [hivatalos angol nyelvű fordítás: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/ustavni_soud_www/Pravni_uprava/AJ/Ustava_EN_ve_zneni_zak_c_98-2013.pdf; letöltve: 2019.02.10.], 39., 43. cikk.

¹² Constitution of the Czech Republic 63. cikk.

¹³ A hivatalos angol nyelvű fordítás a martial law kifejezést alkalmazza.

¹⁴ The Constitution of the Republic of Poland (As adopted by the National Assembly on 2nd April 1997) [a hivatalos angol nyelvű fordítás: <http://trybunal.gov.pl/en/about-the-tribunal/legal-basis/the-constitution-of-the-republic-of-poland/>, hatályos: 2019.02.10.], 229. cikk.

¹⁵ The Constitution of the Republic of Poland 26. cikk.

¹⁶ The Constitution of the Republic of Poland 117. cikk.

¹⁷ The Constitution of the Republic of Poland 116. cikk.

¹⁸ The Constitution of the Republic of Poland, 229. cikk.

¹⁹ The Constitution of the Republic of Poland, 231. cikk.

miniszterelnök javaslatára kinevezi a fegyveres erők vezénylő parancsnokát. A bel- és külbiztonsági ügyekben a tanácsadó testülete a Nemzetbiztonsági Tanács (Rada Bezpieczeństwa Narodowego).²⁰ Amelynek fő rendeltetése, hogy véleményeket, tanácsokat fogalmazzon meg általános biztonsági kérdésekben, a külpolitikai alapelvei és irányai kérdésében, a fegyveres erők fejlesztésének kérdésében, a külső biztonsággal kapcsolatos kérdésekben, valamint a belső biztonságot fenyegető veszélyek elleni küzdelemhez szükséges erőforrások kérdéskörében.²¹ Tagjait a köztársasági elnök nevezi ki és menti fel.²²

1.2. Szükségállapot típusú szabályok megjelenése

A *cseh alkotmány* a szükséghelyzet körében összevonja a magyar szabályozás szerinti szükségállapotot és a veszélyhelyzetet. Ilyen állapot akkor rendelhető el, ha természeti, ökológiai vagy ipari katasztrófa következett be, vagy más olyan esemény, amely életet és vagyonbiztonságot, valamint közrendet vagy közbiztonságot jelentős mértékben veszélyeztet.²³ Emellett a cseh szabályozás ismer egy gyorsított eljárási formát, amikor a cseh miniszterelnök közvetlen veszély esetén maga rendelheti el a szükségállapotot, amelyet 24 órán belül a kormánynak jóvá kell hagynia.²⁴

A *lengyel szabályozás* a magyarhoz hasonlóan külön kezeli a veszélyhelyzetet és a szükségállapotot. A lengyel szükségállapot szabályok az állam alkotmányos rendjének, a polgárok és a köz biztonságának fenyegetettsége idején alkalmazható.²⁵ A lengyel alapidokumentum nem tartalmaz egyszerűsített eljárást, mivel ebben az esetben is az effektivitás oldalára helyezkedik és a köztársasági elnök diszkrecionális döntésére bízta a szükségállapot elrendelését, itt is azzal a kitételrel, hogy 48 órán belül kezdeményeznie kell a képviselőház döntését a kérdésben.²⁶

A veszélyhelyzetre, mint különleges jogrendi estkörré külön csak a lengyel alkotmány tartalmaz szabályokat. Elrendelése természeti vagy ipari szerencsétlenség vagy annak megelőzése érdekében lehetséges. A kormány döntése elegendő az elrendeléséhez. A lengyel alkotmány annyi kikötést tesz, ha az egész ország területére akarják hatályba helyezni, akkor ahhoz szükséges a képviselőház jóváhagyása és maximum 30 napra szólhat a döntés.²⁷ Látható, hogy ezen módozat, a politikai tereumon kívül esik és rendkívül objektív

²⁰ The Constitution of the Republic of Poland 134-136. cikk.

²¹ <http://en.bbn.gov.pl/en/president-of-poland/national-security-coun/about-the-national-sec/99,The-National-Security-Council.html> (letöltve: 2019.02.10.).

²² The Constitution of the Republic of Poland 144. cikk (3) bekezdés 26. pont.

²³ 110/1998 Sb. Constitutional Act of 22 April 1998 on the Security of the Czech Republic, 5. cikk (1) bekezdés.

²⁴ 110/1998 Sb. Constitutional Act of 22 April 1998 on the Security of the Czech Republic, 5. cikk (3) bekezdés.

²⁵ The Constitution of the Republic of Poland, 230. cikk.

²⁶ The Constitution of the Republic of Poland, 231. cikk.

²⁷ The Constitution of the Republic of Poland, 232. cikk.

tényezőkhöz köthető, így ennek esetében nem tartalmaz az általános garanciákon túli megkötéseket az alkotmány, kizárólag a fogalmi és időbeli korlátozásokat.

2. KÜLÖNLEGES JOGRENDI TÉNYÁLLÁSOK ELRENDELÉSÉNEK SZABÁLYAI

Az elrendelés szabályai tekintetében a *szlovák alkotmány* rendkívül egyszerűvé teszi a helyzetet, hiszen mind a két kivételes hatalmi helyzetben, amelyről rendelkezik a kormány kezdeményezésére²⁸ a köztársasági elnök határoz,²⁹ amely jogszerűségéről az alkotmánybíróság dönt.³⁰

A *lengyel szabályozás* szintén a garanciák fenntartása mellett az effektivitás mellett tör lándzsát, mivel rendkívüli- és a szükségállapotot a minisztertanács kezdeményezésére a köztársasági elnök rendeli el, a fentebb bemutatott azon korlátozással, hogy a képviselőház abszolút többséggel megsemmisítheti ezen döntését, valamint szükségállapot idején maximum 90 napos időtartamot enged, amelyet a képviselőház maximum 60 nappal meghosszabbíthat. Veszélyhelyzetet fő szabály szerint a minisztertanács rendelheti el. Korlátozása, ha országos hatállyal kívánja elrendelni, akkor ehhez képviselőházi döntésre van szükség és 30 napos maximális időtartamban lehetséges.³¹

A *cseh alkotmányos* szabályozás ennél már összetettebb képet mutat, rendkívüli állapot esetében a kormány javaslatára a törvényhozás mindkét házának abszolút többségének támogatása szükséges az elrendeléshez. Szükségállapot esetén a kormány dönt annak elrendeléséről, a közvetlen veszély esetében a miniszterelnök, a kormány 24 órán belüli megerősítésével, azonban mindkettő döntést megsemmisítheti a képviselőház.³²

3. FELHATALMAZÁSI KÉRDÉSEK A KÜLÖNLEGES JOGREND KÖRÉBEN

A felhatalmazás alanya tekintetében a *szlovák alkotmány* nem tartalmaz szabályokat, amit az is indokol, hogy e tárgykör szabályozását az alkotmány törvényi szintre utalja.

A *cseh alkotmánytörvény* rendkívüli- és szükségállapot esetében a kormányt hatalmazza fel a szükséges intézkedések kidolgozásával. Rendkívüli állapot esetében megjelenik a Nemzetbiztonsági Tanács (Bezpečnostní Rada Statu), amely a miniszterelnökből és azon miniszterekből áll, akiket a kormány ezzel megbízott. Feladata a kormány által meghatározott

²⁸ Szlovák Köztársaság alkotmánya, 119. cikkely n pont.

²⁹ Szlovák Köztársaság alkotmánya, 102. cikkely (1) m pont.

³⁰ Szlovák Köztársaság alkotmánya, 129. cikkely (6) bekezdés.

³¹ The Constitution of the Republic of Poland, 229-232. cikk.

³² 110/1998 Sb. Constitutional Act of 22 April 1998 on the Security of the Czech Republic, 5, 7. cikk.

azon javaslatok elkészítése, amelyek Csehország védelme érdekében szükségesek. Tehát lényegében egy tanácsadó, döntés előkészítő szervről beszélhetünk.³³

A *lengyel alkotmány* már a kormány hatásköri taxációjánál kijelenti, hogy a kormány feladata biztosítani az állam külső- és belső biztonságát és a közrendet.³⁴ Ennek megfelelően a különleges jogrendi rendelkezéseknél az alkotmány mindhárom különleges jogrendi állapot esetében a minisztertanácsra – azaz a kormányra – ruhazza a hatásköröket.³⁵ Hadiállapot esetén (rendkívüli állapot), amennyiben a Képviselőház akadályoztatva van, a köztársasági elnök törvény erővel bíró rendeletet alkothat, azonban ezt a Képviselőháznak a következő ülésén meg kell erősítenie.³⁶

4. ALKOTMÁNY BIZTOSÍTÉKOK, TILTOTT VAGY KORLÁTOZOTT TÁRGYKÖRÖK KÜLÖNLEGES JOGREND IDEJÉRE

Az alkotmányos garanciák – vagy ahogy korábbi kutatásaimban neveztem: az alkotmány ör – tekintetében kuriózum a *szlovák alkotmány*, amely külön hatáskörrel ruhazza fel ezen időszakokra az alkotmánybíróságot. Egyfelől az alkotmánybíróság dönt az elrendelés alkotmánynak és más jogszabályoknak való megfeleléséről, másfelől pedig az ezen időszakokban kibocsátott rendeletek alkotmánnyal és más jogszabályokkal való összeférhetőségét is vizsgálja.³⁷ Emellett az alapjogok ezen időszakokban való korlátozhatóságát és annak mértékét azok alapvető tartalmára, valamint nemzetközi szerződések derogációs szabályira tekintettel megalkotandó törvény rendelkezéseire bízta.³⁸

A *cseh alkotmány* nem tartalmaz különleges jogrend idejére derogációs klauzulát. Csehország esetében a köztársasági elnök kap plusz jogosítványokat (például a Nemzetbiztonsági Tanácstól információkat kérhet, részt vehet ülésein).

A *lengyel alkotmány* a 228. cikkben rögzíti, hogy ilyen időszakokban nem lehet módosítani az alkotmányt, a Képviselőház, a Szejm, a helyi önkormányzatok és a köztársasági elnök választására vonatkozó szabályokat, valamint a különleges jogrendre vonatkozó törvényeket. Rendkívüli állapot idején 90 napon belül nem rövidíthető le a Képviselőház megbízatása, nem lehet országos népszavazást, képviselőházi, szenátusi és önkormányzati választást tartani, valamint köztársasági elnököt választani. Helyi önkormányzati választást csak ott lehet

³³ 110/1998 Sb. Constitutional Act of 22 April 1998 on the Security of the Czech Republic, 5., 7., 9. cikk.

³⁴ The Constitution of the Republic of Poland 146. cikk, (4) bekezdés g-h) pont.

³⁵ The Constitution of the Republic of Poland, 229-232. cikk.

³⁶ The Constitution of the Republic of Poland 234. cikk.

³⁷ Szlovák Köztársaság alkotmánya 129. cikk (6) bekezdés.

³⁸ Szlovák Köztársaság alkotmánya 51. cikk.

tartani, ahol a különleges jogrendet nem helyezték hatályba.³⁹ Emellett az alkotmány a 233. cikkben felsorolja a különleges jogrend idején sem derogálható alapjogokat, rögzíti, hogy a szükséges korlátozások nem lehetnek diszkriminatív jellegűek. Rögzíti továbbá azokat a jogokat, amelyeket veszélyhelyzet esetén is korlátozni lehet.⁴⁰

ÖSSZEGRZÉS

A fentiek áttekintésében segíthet alább látható táblázat, amely egyfajta összefoglalása a fentebb megfogalmazottaknak.

Kivételes hatalom a Visegrádi Együttműködés országainak alkotmányaiban						
	Rendkívüli állapot típusú			Szükségállapot típusú		
Magyarország						
megnevezés	rendkívüli állapot	megelőző védelmi helyzet	váratlan támadás	szükségállapot	terrorveszélyhelyzet	veszélyhelyzet
elrendelés	OGY 2/3	OGY kis 2/3, lehetséges előzetes intézkedés	kormány	OGY 2/3	OGY kis 2/3 lehetséges előzetes intézkedés	kormány
jogosított	Honvédelmi Tanács	kormány	kormány	Köztársasági elnök	kormány	kormány
Csehország						
megnevezés	rendkívüli állapot			közvetlen veszélyhelyzet	szükségállapot	
elrendelés	törvényhozás két házának abszolút többsége			miniszterelnök, képviselőház hatályon kívül helyezheti	kormány, képviselőház hatályon kívül helyezheti	
jogosított	kormány, előkészítés terén: Nemzetbiztonsági Tanács			kormány		
Lengyelország						
megnevezés	rendkívüli állapot			szükséghelyzet		veszélyhelyzet
elrendelés	köztársasági elnök, törvényhozás 2/3-os többséggel elvetheti					minisztertanács
jogosított	minisztertanács					
Szlovákia						
megnevezés	rendkívüli állapot			szükségállapot		-
elrendelés	kormány javaslatára köztársasági elnök; köztársasági elnök hiányában a törvényhozás					
jogosított	nem tartalmaz rendelkezést erre vonatkozóan					

A táblázatból kitűnik, hogy Magyarország Alaptörvényében a különleges jogrend a térség államaihoz mérten jelentősen túlszabályozott, emellett pedig az részint a kortárs biztonsági kihívások által megkövetelt operativitás ellen hat, részint pedig az értelmezésre bízott rendelkezésekkel kiskapukat nyit a tágabb jogalkalmazás felé is. Ennek eredménye egy fogalmilag néhol konzisztenciazavarosnak ható alkotmányos környezet, amely mind a

³⁹ The Constitution of the Republic of Poland 228. cikk.

⁴⁰ The Constitution of the Republic of Poland 233. cikk.

biztonsági körülmények, mind a megváltozott történelmi körülmények és a hatékonyabb védelmi fellépés miatt felülvizsgálatra szorul.

A lengyel alkotmány – de elrendelés terén a szlovák is – megfelelő mintát szolgáltat a fogalmi letisztázáshoz, az operativitás növeléséhez, amellet, hogy a rövid időn belül lehetőséget teremt a törvényhozás számára, hogy annulálja az elrendelést, és ha szükséges megkezdje a felelősségre vonást.

Világosan látható, hogy a vizsgált államok új szerveket nem hoznak létre ilyen vészhelyzetekre, az operativitást növelő felhatalmazások címzettje a normálállapotú hétköznapi végrehajtó apparátusát is irányító kormány, amely nyilvánvalóan zökkenőmentesebb átállást tesz lehetővé normál jogrend és különleges jogrend között.

Követendő példa lehetne a lengyel alkotmányos szabályozás több pontjának esetleges felhasználásán túl a szlovák szabályozás alkotmánybírárságot ezen időszakokra nézve többletjogosítványokkal felruházó rendelkezése is.

Szintén követendő példaként szolgálhat a Nemzetbiztonsági Tanácsok szerepe Lengyelországban és Csehországban, amely többek között segíti a köztársasági elnököt, hogy alkotmányos funkcióit megfelelően tudja ellátni, mind békeidőben (lásd Lengyelország), mind különleges jogrend idején (lásd mindkét állam).

© Kelemen Roland

Vélemények a katonai jog világából

Kiadó

Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság

Székhely

1055 Budapest, Markó u. 27. III. em. 13-18.

Felelős kiadó

Dr. Kádár Pál PhD elnök

Sorozat szerkesztő

Dr. Farkas Ádám PhD. főhadnagy

Honlap

<http://hadijog.hu/vkj>

Email

dradamfarkas@gmail.com

ISSN

2416-1365